Мазыр упершыню ўзгадваецца ў пісьмовых крыніцах пад 1155 годам…

Яго называюць маленькай «беларускай Швейцарыяй». Прырода стварыла ' тут такі мудрагелісты рэльеф мясцовасці, што іншы раз здаецца, што ўсе гэтыя маляўнічыя ўзгоркі і ўпадзіны, на якіх размясціўся горад, не ледніковага паходжання, як тлумачыць навука, а вынік нейкай таямнічай стыхіі. Узмацняе гэта пачуццё і тое, што насупраць, праз даволі шырокую ў гэтым месцы Прыпяць, мясцовасць зусім роўная, таму ў гады моцных паводак горад з крутога правабярэжжа падоўгу глядзіць у цёмную гладзь разлітага велізарнага мора.

Як сведчаць раскопкі старажытных гарадзішчаў, людзі жылі тут многа стагоддзяў да цяперашняга тысячагоддзя, аднак першае пісьмовае ўпамінанне аб Мазыры адносіцца да 1155 года. Тады Мазыр належаў чарнігаўскаму князю Святаславу Ольгавічу, але валодалі ім у розныя часы кіеўскія і маскоўскія князі, доўгі час ён знаходзіўся ў Тураўскім княстве. У XIII стагоддзі горад зведаў нашэсці мангола-татар. З XIV стагоддзя ён у складзе Вялікага княства Літоўскага, у 1569 годзе ўвайшоў у Мінскае ваяводства. У 1577 годзе атрымаў магдэбургскае права, а праз 32 гады — герб горада. Памятнае ў гісторыі Мазыра лета 1609 года. Пажар тады знішчыў амаль увесь горад. Калі ў яго прыехалі пасланцы з Мінска перапісваць, што згарэла, у ім быў толькі попел. Да пачатку 1613 года за кошт ахвяраванняў былі адноўлены гарадскія ўмацаванні і Мазыр быў «... абнесен высокім валам з 7 вежамі, або фортамі». Праз 2 гады, восенню 1615 года, гэтыя ўмацаванні штурмавалі паўстаўшыя гараджане, якія выступілі супраць самавольства замкавай адміністрацыі. Апошняя, насуперак магдэбургскаму праву, спаганяла з гараджан падаткі. І вось яны, узброеныя мушкетамі і іншай зброяй, асадзілі замак, арыштавалі тых гараджан, якія падтрымалі яго адміністрацыю. У выніку ўлада ў горадзе перайшла да гарадскога магістрата. Каралеўскі суд 1622 года прызнаў частку патрабаванняў паўстанцаў. У перыяд вызваленчай вайны 1648—1654 гадоў тут таксама адбылося (1649) буйное паўстанне, але яно было жорстка падаўлена гетманам Янушам Радзівілам і ў адплату за тое, што жыхары адхілілі прапанову гетмана аб капітуляцыі, большую частку горада карнікі спалілі. З 1793 года горад у складзе Расіі, з 1795 — павятовы цэнтр Мінскай губерні.

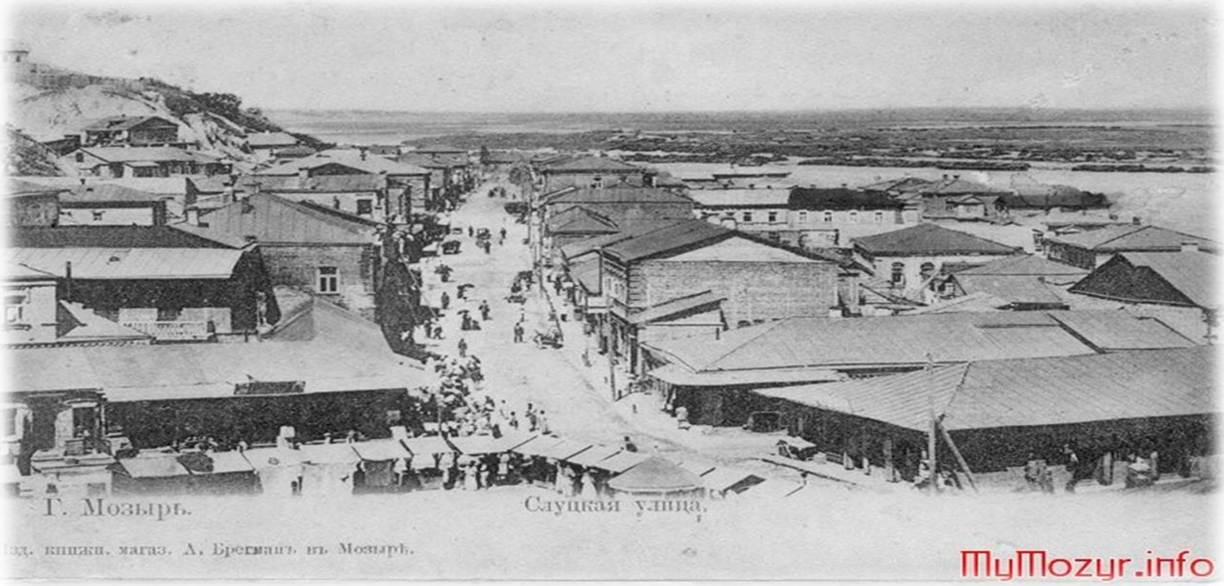
Г. Мозырь.
Слуцкая улица.
зд. книжн. магаз. А. Брегманъ въ Мозырѣ.
MyMozyr.info

Мозырь. Покровская улица.
MyMozyr.info

Мозырь.
Кіевская улица.
MyMozyr.info

Напярэдадні нашага стагоддзя Мазыр — даволі буйны горад. У ім пражывала каля 8 тыс. чалавек, дзейнічала 3 прадпрыемствы з 680 рабочымі, 16 майстэрняў, 5 навучальных устаноў з 430 навучэнцамі. У лістападзе 1917 года ў горадзе ўстаноўлена Савецкая ўлада, але ўжо ў лютым наступнага года яго акупіравалі войскі буржуазнай Польшчы. З 1924 года Мазыр — цэнтр раёна, з 1938 па 1954 — цэнтр Палескай вобласці, потым зноў — раённы цэнтр.

Адносна паходжання назвы горада сярод вучоных і краязнаўцаў не існуе адзінага пункту гледжання.Ёсць версіі як легендарнага, так і навуковага характару. Згодна лінгвістычным аналагам гэта назва магла паходзіць ад народнасці “мазуры”; ад цюркскіх слоў “мосор” або “мосар” – пагорак, узвышша або высокае месца, пагост; ад слоў са старажытнаскандынаўскай мовы: “мосыр” –вільгаць або “масур” – клён.

У выніку археалагічных раскопак у Мазыры сабрана вялікая калекцыя бытавого посуду, кафлі, вырабаў са шкла, косці, металу. Знаходкі керамікі падцвярджаюць актыўную ролю Мазыра ў гандлі з кіевам і іншымі гарадамі Падняпроўя, гарадамі Палесся. Знойдзены разнастайныя вырабы са шкла: сасуды з наляпным кляймом, бутэлькі, кварты, шклянцы, кілішкі са светла-зяленага і бясколернага шкла, разнастайны аптэчны посуд. Металічных вырабаў рознага прызначэння падчас раскопак у Мазыры знойдзена больш 300. Знойдзеных падчас раскопак вырабаў з камяню таксама шмат. Гэта моцна спрацаваныя тацыльныя брускі розных часоў, каменнае ядро XV - XVI ст., палова жорнаў.

Літаратура:

1. Белорусское Полесье. — Мінск : Ураджай, 1973. — 152 с.

2. Барсук, А. Я. Гісторыя праваслаўя на Мазыршчыне: рэтраспектыўны агляд / А. Я. Барсук, Т. А. Нікіціна // Мазыршчына: людзі, падзеі, час : матэрыялы ІІ Рэспубліканскай навукова-практычнай канфеэнцыі, Мазыр, 25—26 мая 2012 г. / УА “Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П.Шамякіна” ; рэдкалегія : В. С. Болбас [і інш.], адк. рэд. Т. М. Сымановіч. — Мазыр, 2012. — С. 172—176.

3. Барсук, А. Я. Змены ў канфесійным становішчы Мазыра ў XVI—XIX стст. / А. Я. Барсук // Беларусь і суседзі: шляхі фарміравання дзяржаўнасці, міжнацыянальныя і міждзяржаўныя адносіны : зборнік навуковых артыкулаў / рэдкалегія: Р. Р. Ладзько (гал.рэд.) [і інш.]. — Гомель : ГДУ імя Ф. Скарыны, 2012. —С. 88—92.

4. Барсук, А. Я. Маёнткі Мазырскай шляхты / А. Я. Барсук // Міжнародныя Шамякінскія чытанні “Пісьменнік – асоба – час” : матэрыялы II Міжнароднай навукова-практычнай канфеэнцыі, Мазыр, 20—21 кастрычніка 2011 г. / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Установа адукацыі “Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П.Шамякіна” ; рэдкалегія : А. У. Сузько [і інш.]. — Мазыр, 2011. — С. 113—117.

5. Барсук, А. Я. Сацыяльна-эканамічнае развіццё пасляваеннага Мазыра паводле архіўных звестак // А. Я. Барсук // Слово. Текст. Социум : сборник научных трудов преподавателей филологического факультета / Учреждение образования "Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина" ; редкол.: Исмайлова Л.В. (отв. ред.) [и др.]. — Мозырь, 2011. — С. 199—204.

6. Барсук, Е. Е. Историко-культурное наследие Мозырщины : научная реконструкция и популяризация / Е.Е.Барсук // Музей і традыцыйная культура Беларусі : матэрыялы II навукова-практычнай канференцыі, 30—31 мая 2012 г., [г. Мазыр] / рэдкал. : С. В. Разанаў (галоўны рэдактар) [і інш.]. — Мазыр : Калор, 2012. — С. 28—30.

7. Бервячонак, А. У. Інтэрпрэтацыя П. Шпілеўскім некаторых гістарычных аспектаў у нарысе “Мазыршчына”, іх асэнсавання праз прызму сучаснасці / А. У. Бервячонак // Міжнародныя Шамякінскія чытанні “Пісьменнік – асоба – час” : матэрыялы II Міжнароднай навукова-практычнай канфеэнцыі, Мазыр, 20—21 кастрычніка 2011 г. / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Установа адукацыі “Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П.Шамякіна” ; рэдкалегія : А. У. Сузько [і інш.]. — Мазыр, 2011. — С. 183—188.

8. Болбас, В. С. Этнапедагогіка Мазырскага Палесся / В. С. Болбас // Проблемы региональных исследований: задачи и перспективы : материалы научно-практической конференции по результатам выполнения региональной программы "Полесье — 2005", Мозырь, 26 сент. 2005 г. / Белорусский республиканский фонд фундаментальных исследований, Мозырский городской исполнительный комитет, Гомельский государственный университет имени Франциска Скорины, Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина ; [редкол.: В. В. Борисенко, В. И. Прокошин, В. В. Валетов, Д. Г. Лин, С. Б. Кураш, В. Г. Сафонов, Э. Е. Гречанников, П. Г. Кошман]. — Мозырь, 2006. — С. 16—23. — Бібліяграфія: 8 назв.

9. Вольскі, В. Ф. Палессе / Віталь Вольскі ; [мастак В. Тарасаў]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1974. — 318 с. : іл.

10. Героически сражались, добросовестно трудились : мемориальная книга о людях Мозырщины, принимавших активное участие в защите Отечества, имевших простое человеческое счастье возвратиться живыми домой, восстанавливать страну и работать… / составитель, автор текстов М. А. Копач ; редактор Т. М. Гончаренко. — Мозырь : Колор, 2010. — 183 с.

11. Грыцкевіч, В. Шляхі вялі праз Беларусь : нарыс / Валянцін Грыцкевіч, Адам Мальдзіс. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1980.

12. Деревни и люди Мозырщины : историко-документальная хроника Мозырского района, всех сельских советов и населенных пунктов региона (деревень, поселков и хуторов) / [составитель М. А Копач]. — Мозырь : Колор, 2001. — 148 с. : ил.

13. Дмитриева, Е. В. Санкт-Петербург : пособие по истории города с заданиями и текстами / Е. В. Дмитриева. — 7-е изд. — Санкт-Петербург : Учитель и ученик : Корона пресс, 2003. — 234 с.

14. Дрозд, В. В. Река Припять / В. В. Дрозд. — Минск : Университетское, 1988. — 77 с. — (Природа рек, озер и водохранилищ Белоруссии).

15. Живописная Россия. Отечество наше в его земельном, историческом, племенном, экономическом и бытовом значении : Литовское и Белорусское Полесье : репринтное воспроизведение изд. 1882 г. — Мінск : Белорусская Энциклопедия, 1994. —с.

16. Жучкевич, / В. А. Жучкевич // Неман. — 1972. — № 3. — С. 188—189.

17. Иванова А. А. Микротопонимия Мозырского Полесья / А. А. Иванова ; Министерство образования Республики Беларусь, Учреждение образования "Мозырский государственный педагогический университет". — Мозырь, 2003. —219 с. — Библиография: с. 215—218 (84 назв.).

18. Кабашнікаў, К. П. Аўтэнтычны фальклор Мазырска-Прыпяцкага Палесся: сучасны стан, шляхі захавання і перспектывы развіцця / К. П. Кабашникаў // Проблемы региональных исследований: задачи и перспективы : материалы научно-практической конференции по результатам выполнения региональной программы "Полесье — 2005", Мозырь, 26 сент. 2006 г. / Белорусский республиканский фонд фундаментальных исследований, Мозырский городской исполнительный комитет, Гомельский государственный университет им. Ф. Скорины, Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина. — Мозырь, 2006. — С. 43–47.

19. Казлова, Р. М. Палескія Моза, Мозыр/Мазыр : (храналагічна-этымалагічны аспект) // Надзённыя праблемы лексікалогіі і анамастыкі славянскіх моў : зборнік навуковых артыкулаў, 25—мая 2006 г. / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Установа адукацыі "Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт" ; [адказныя рэдактары: А. В. Солахаў, В. В. Шур ; рэдкал.: В. Я. Барысенка і інш.]. — Мазыр, 2006. — С. 165—166.

20. Капач, М. А. Мазыршчына падпольная, партызанская… / М. А. Капач. — Мазыр : КПУП Калор, 2005. — 44 с.

21. Караткевіч, У. Зямля пад белымі крыламі : нарыс / Уладзімір Караткевіч. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1997.

22. Коноплич, Н. Н. Испытание мужеством : очерки, публицистика : в 3 ч. / Коноплич Н. Н. — Ч. 1. — Мозырь : Колор, 2009. — 234 с. : ил.

23. Краўчанка, В. "Мае заступнікі…" : Побыт беларуса і веравызванне / В. Краўчанка // Крыніца. — 1992. — № 5/6. — С. 48—62.

24. Крукоўскі, А. Горад Мазыр і яго наваколле // Наш край. — 1927. — № 3. — С. 17—26.

25. Курьян, З. С. Из истории межконфессиональных отношений в Мозырском уезде в первой половине XIX века / З. С. Курьян // Мазыршчына: людзі, падзеі, час : матэрыялы II Рэспубліканскай навукова-практычнай канфеэнцыі, Мазыр, 25—26 мая 2012 г. / УА “Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П.Шамякіна” ; рэдкалегія : В. С. Болбас [і інш.], адк. Рэд. Т. М. Сымановіч. — Мазыр, 2012. — С. 86—91.

26. Курьян, З. С. Немецкие сельские советы на территории Мозырского округа / З. С. Курьян, И. Н. Синицкая // Мозырщина: люди, события, время : материалы Международной научно-практической конференции, Мозырь, 23–24 мая 2014 г. / Министерство образования Республики Беларусь, Учреждение образования “Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина” ; [редколлегия: Т. Н. Сыманович (ответственный редактор) и др.]. — Мозырь, 2014. — С. 57—61.

27. Кур’ян, З. С. Падзеі Вялікай Айчыннай вайны на Мазыршчыне па старонках ваеннага друку / З. С. Кур’ян // Слово. Текст. Социум : сборник научных трудов / Министерство образования Республики Беларусь, Учреждение образования “Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина” ; [редколлегия: Л. В. Исмайлова (ответственный редактор) и др.]. — Мозырь : МГПУ им. И. П. Шамякина, 2014. — С. 265—268.

28. Ліпскі, У. С Я : Праўдзівы аповяд пра твой і мой радавод : аповесць / Уладзімір Ліпскі ; [пасляслоўе А. Міхальчанка ; мастакі: Я. А. Ларчанка і інш. — Мінск : Беларусь, 1998. — 317 с.

29. Ліпскі, У. С. Мы : аповесць пра нашы прозвішчы / Уладзімір Ліпскі. — Мінск : Беларусь, 2006. — іл.

30. Літаратурнае Палессе ў постацях і лёсах : матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, 17—18 лістапада 2004 г., г. Мазыр / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Установа адукацыі "Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт" ; [рэдкал.: Кошман П. Р. (адказны рэдактар), Сузько А. У. (адказны рэдактар) і інш.]. —Мазыр, 2005. — 144 с.

31. Лякин, В. А. Мозырь в 1812 году : историческая хроника / Владимир Лякин. — Минск : Чернобыль, 2005. — 208, с.

32. Лякин, В. А. Калинковичи на перекрестке дорог и эпох : исторический очерк / В. А. Лякин ; [автор вступительной статьи Виктор Казько]. — Мозырь : Белый Ветер, 2010. — 130 с.

33. Лякин, В. А. Фамилии калинового края : [история фамилий жителей Калинковичи в прошлом и настоящем] / В. А. Лякин. — Мозырь : Колор, 2008.

34. Мазыр. 850 год : ут. / пад агульнай рэдакцыяй І. Ф. Штэйнера. — Гомель : Сож, 2005. — Т. 1 : Мазыр: гісторыя і сучаснасць / [Ю. У. Каласоўскі, А. Я. Барсук, С. А. Гайко, З. С. Кур'ян, С. В. Целяпень, К. Д. Маёрава, Т. А. Нікіціна, У. У. Гімбут, С. А. Напрэенка, А. Р. Бобр, І. М. Калбасіна] ; Мазырскі гарадскі выканаўчы камітэт, Установа адукацыі "Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт". — 351 с.

35. Мазыр. 850 год : ут. / пад агульнай рэдакцыяй І. Ф. Штэйнера. — Гомель : Сож, 2005. — Т. 2 : Мазыр літаратурны / [І. Ф Штэйнер, І. А. Бароўская, А. В. Ванькові, П. Р. Кошман, Д. Л. Мамачкін, А. М. Мельнікава, С. І. Ханеня] ; Мазырскі гарадскі выканаўчы камітэт, Установа адукацыі "Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны". — 214 с.

36. Мазыр. 850 год : ут. / пад агульнай рэдакцыяй І. Ф. Штэйнера. — Гомель : Сож, 2005. — Т. 3 : Спрадвечнай мудрасці скарбонка: сучасны стан традыцыйнай культуры г. Мазыра / [В. С. Новак, Л. В. Мегомельўінальнікава, С. А. Вяргеенка, А. В. Кучарава, А. А. Кастрыца, Н. М. Канопліч, Т. М. Дубяк, В. М. Марозава] ; Мазырскі гарадскі выканаўчы камітэт, Установа адукацыі "Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны". — 295 с.

37. Мазырскі раён // Памяць Беларусі : рэспубліканская кніга / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэдактар) [і інш.] ; мастак У. П. Свентахоўскі. — Мінск : БелЭн, 2005. — С. 298—301.

32. Мазыршчына: людзі, падзеі, час : матэрыялы ІІ Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, Мазыр, 25—26 маяг. / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Установа адукацыі "Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І. П. Шамякіна" ; рэдкал.: В. С. Болбас [і інш.]. — Мазыр, 2012. — 232 с.

38. Мазыршчына: людзі, падзеі, час : матэрыялы ІІ Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, Мазыр, 25—26 маяг. / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Установа адукацыі "Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І. П. Шамякіна" ; рэдкал.: В. С. Болбас [і інш.]. — Мазыр, 2012. — 232 с.

39. Мельнікаў, А. А. Кірыл, епіскап Тураўскі. Жыццё. Спадчына. Светапогляд / А. А. Мельнікаў ; Акадэмія навук Беларусі, Інстытут літаратуры імя Янкі Купалы. — Мінск : Беларуская навука, 1997. — 459 с.

40. Мозырь : историко-экономический очерк / А. Никитин, Е. Зальцман. — Минск : Беларусь, 1973. — 94 с. : ил.

41. Музыченко, М. Н. Состояние и оборонительные сооружения (на примере Мозырского укрепрайона) Западного особого военного округа к началу ВОВ / М. Н. Музыченко // Мозырщина: люди, события, время : материалы Международной научно-практической конференции, Мозырь, 23–24 мая 2014 г. / Министерство образования Республики Беларусь, Учреждение образования "Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина" ; [редколлегия: Т. Н. Сыманович (ответственный редактор) и др.]. — Мозырь, 2014. — С. 71—78.

42. Нікіціна, Т. А. Мазыршчына ў пасляакупацыйны ваенны перыяд (14 студзеня 1944 г. — 9 мая 1945 г.) / Т. А. Нікіціна // Слово. Текст. Социум : сборник научных трудов преподавателей филологического факультета / Учреждение образования "Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина" ; редкол.: Исмайлова Л. В. (отв. ред.) [и др.]. — Мозырь, 2011. — С. 216—221.

43. Памяць. Мазыр. Мазырскі раён : гісторыка-дакументальная хроніка / укладальники М. А. Капач, В. Ф. Феранц ; мастак Э. Э. Жакевіч. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1997.35. Побаль, Л. Паходжанне сучаснага герба і сцяга Беларусі вядзе ў далёкую мінуўшчыну / Леанід Побаль // Беларуская думка. — 1996. — № 6. — С. 107—117 : іл.

44. Полесский этнолингвистический сборник : материалы исследования / Академия наук СССР, Институт славяноведения и балканистики ; [редкол.: Н. И. Толстой (ответственный редактор), А. В. Гура, О. А. Терновская, С. М. Толстая]. — Москва : Наука, 1983. — 315 с.

45. Рассадзін, С. Я. Гербы і сцягі гарадоў і раёнаў Беларусі / С. Я. Рассадзін, А. М. Міхальчанка. — Мінск : Беларусь, 2005. — 127 с.

46. Рогалев, А. Ф. Географические названия в калейдоскопе времен /А.Ф.Рогалев. — Гомель : Барк, 2008. — 254с.

47. Рогалев, А. Ф. От Гомиюка до Гомеля : Городская старина в фактах, именах, лицах / А. Ф. Рогалев. — [2-е изд., перераб. и доп.]. — Гомель : Барк, 2006. — 220 с.

48. Рогалеў, А. Ф. Ля вытокаў назвы Мазыр / А. Ф. Рогалёў // Сцежкі ў даўніну : Геаграфічныя назвы Беларускага Палесся / А. Ф. Рогалеў. — Мінск : Полымя, 1992. — С. 32—36.

49. Секретарь обкома : Воспоминания и документы о Ф. М. Языковиче : [сборник / составитель и научный редактор А. В. Семенова. — Минск : Беларусь, 1982. — 189 с. : ил.

50. Сербов, И. А. С поездки по Полесью, 1911—гг. / И. А. Сербов. — Вильна, 1914. — 128 с.

51. Сержпутоўскі, А. К. Прымхі і забабоны беларусаў-палешукоў / А. К. Сержпутоўскі. — Мінск, 1930.

52. Славутыя імёны бацькаўшчыны : зборнік / укладальнікі У. Гілепа і інш. — Вып. 2. — Мінск : БФК, 2003.

53. Трубачоў, А. Не ад белай адзежы і светлых вачэй : Погляд на этнагенез беларусаў / Алесь Трубачоў // Беларуская мінуўшчына. — 1993. — № 1. — С. 8.

54. Хроніка Убарцкага Палесся / [аўтар-укладальнік А. І. Атнагулаў ; навуковы рэдактар В. Л. Насевіч]. — Мінск : Тэхналогія, 2001. — іл., карты.

55. Шпилевский,/ Павел Шпилевский // Неман. — 1996. — № 9. — С.212—251.

56. Штэйнер, І. Ф. Спрадвечнае і зменлівае: духоўная культура Мазырска-Прыпяцкага рэгіёна / І. Ф. Штэйнер // Проблемы региональных исследований: задачи и перспективы : материалы научно-практической конференции по результатам выполнения региональной программы "Полесье — 2005", Мозырь, 26 сент. 2006 г. / Белорусский республиканский фонд фундаментальных исследований, Мозырский городской исполнительный комитет, Гомельский государственный университет им. Ф. Скорины, Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина. — Мозырь, 2006. — С. 107–114.

57. Шур, В. В. Краязнаўчы матэрыял Мазыршчыны ў сярэдняй школе / В. В. Шур // Канцэптуальныя пытанні развіцця мовы, літаратуры і мастацтва ў святле адраджэння культуры і духоўнасці беларускага народа : зборнік матэрыялаў рэспубліканскай навуковай канферэнцыі, 23—крас. 1998 г. / Мазырскі дзяржаўны педагагічны інстытут ; рэдкал.: Т. М. Казачэнка (галоўны рэдактар) [і інш.]. — Мазыр, 1998. — С. 185—189.

58. Шур, В. В. Мазыршчына — край герояў, вядомых людзей / В. В. Шур // Мазыршчына: людзі, падзеі, час : матэрыялыРэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, Мазыр, 25—26мая 2012 г. / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Установа адукацыі "Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І. П. Шамякіна" ; [рэдкал.: В. С. Болбас, І. М. Кралевіч, Л. В. Ісмайлава, Т. М. Сымановіч, А. Я. Барсук, І. М. Калбасіна, З. С. Кур'ян, І. Л. Чарнейка]. — Мазыр, 2012. — С. 62—69.

59. Шур, В. В. Назвы ўнутрыгарадскіх аб`ектаў : на прыкладзе Мазыра / В. Шур // Геаграфія: праблемы выкладання. — 1996. — Вып. 2. — С. 89—94.

60.Шур, В. В. Праблемы і перспектывы ў вывучэнні ўрбананіміі Мазыра / В. В. Шур // Мозырщина: люди, события, время : материалы Международной научно-практической конференции, Мозырь, 23–24 мая 2014 г. / Министерство образования Республики Беларусь, Учреждение образования "Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина" ; [редколлегия: Т. Н. Сыманович (ответственный редактор) и др.]. — Мозырь, 2014. — С. 92—98.

61. Щербин, М. М. Калинковичско-Мозырская операция Красной Армии / М. М. Щербин // Слово. Текст. Социум : сборник научных трудов преподавателей филологического факультета / Учреждение образования "Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина" ; редкол.: Исмайлова Л. В. (отв. ред.) [и др.]. — Мозырь, 2011. — С. 244—249.

62. Этнаграфія Беларусі : энцыклапедыя / рэдкал. І. П. Шамякін (галоўны рэдактар) і інш. — Мінск : Беларуская савецкая энцыклапедыя, 1989. — 575с. : іл.